

Baimena duzu hiztegia erabiltzeko, baita bere gramatika eranskina ere.

Azterketak lau galdera dauzka. 1. galderan aukera ezazu proposatzen dizkizugun bi testuetako bat eta egin testu horren itzulpena. 2. galderan har ezazu 1. galderan itzuli duzun testua eta egin azpimarratua daukan partearen analisi morfosintaktikoa. 3. galderan erantzun 3.1 aukerari edo 3.2 aukerari, bietako bati. 4. galderan garatu proposatzen dizkizugun lau gaietatik bi.

1.- ITZULPENA

Aukeratu datozen testu hauetako bat eta egin testu horren itzulpena (5 puntu):

A) DECEMBIREN BUKAERA

Apio Klaudio decembira erromatar neskata bati eraso egiten saiatu da, eta magistratu horiek kargutik kendu egin dituzte horregatik.

Cum decemviri¹ primo anno bene egissent², secundo unus ex his, Ap. Claudius³, Virginii⁴ cuiusdam⁵ filiam virginem corrumpere⁶ voluit; quam pater occidit⁷, ne stuprum⁸ a decemviro sustineret⁹, et rediens¹⁰ ad milites movit tumultum. Sublata¹¹ est decemviris potestas ipsique damnati¹² sunt.

EUTROPIO, *Breviarium* I, 18

¹ *decemvir*, -iri: decembir [hamar magistratuk osatzen zuten erromatar magistratura baten izena].

² *ago*, *egi*, *actum* (3 intr.): aritu.

³ *Ap. Claudius*, -ii: Apio Klaudio [decembir baten izena].

⁴ *Virginus*, -ii: Virginio.

⁵ *quidam*, *quaedam*, *quoddam* (adjektibo mugagabea): delako bat.

⁶ *corrumpo*, *corrupti*, *corruptum* (3 tr.): bortxatu.

⁷ *occido*, *occidi*, *occisum* (3 tr.): hil.

⁸ *stuprum*, -i (n.): bortxaketa.

⁹ *sustineo*, *sustinui*, *sustentum* (2 tr.): jasan.

¹⁰ *rediens*, *redeo* (irreg. intr.) aditzaren orainaldiko partizipioa: itzuli.

¹¹ *sublatus*, -a, -um, *tollo* *sustuli* *sublatum* (3 tr.) aditzaren partizipio burutua da: indargabetu.

¹² *damnatus*, -a, -um, p. perf. de *damno* (1 tr.) aditzaren partizipio burutua da: kondenatu.

B) EKAITZ BATEN ONDORIOAK

Denbora aldaketak mesede egin zien gureei eta kalte handia etsaiei, zeinekin eskuzabal agertu baitzen Zesar.

Itaque, tempore¹ commutato², tempestas nostros³ textit⁴ et naves Rhodias⁵ afflixit,⁶ ita⁷ ut omnes naves constratae⁸ eliderentur⁹ et naufragio interirent,¹⁰ et ex magno remigum propugnatorumque numero pars ad scopulos allisa¹¹ interficeretur,¹² pars ab nostris detraheretur;¹³ quos omnes conservatos¹⁴ Caesar¹⁵ domum dimisit.¹⁶

ZESAR, *Gerra Zibila III*, 27

¹ *tempus*, -oris (izena): denbora.

² *commutatus*, -a, -um, *commuto* (1 tr.) aditzaren partizipio burutua da: aldatu.

³ *nostros*: gureak, gure gizonak [Zesarren armadako soldaduei buruz ari da].

⁴ *tego*, *texi*, *tectum* (3 tr.): ezkutatu, babestu.

⁵ *Rhodius*, -a, -um: Rodasekoa [Rodas uhartekoa].

⁶ *affligo*, *afflixi*, *afflictum* (3 tr.): jo.

⁷ *ita* (adb.): horrela, hala [partikula kontsekutiboa].

⁸ *constratus*, -a, -um, *consterno* (3 tr.) aditzaren partizipio burutua da: estali.

⁹ *elido*, *elisi*, *elisum* (3 tr.): suntsitu.

¹⁰ *intereo* (irreg. intr.): desagertu, galdu.

¹¹ *allisus*, -a, -um, *allido* (3 tr.) aditzaren partizipio burutua da: iraitzi, bota.

¹² *interficio*, *interfeci*, *interfectum* (3 tr.): (pasiboa da) hil.

¹³ *detraho*, *detraxi*, *detractum* (3 tr.): atera, arrastatu.

¹⁴ *conservatus*, -a, -um, p. perf. de *conservo* (1 tr.) aditzaren partizipio burutua da: salbatu.

¹⁵ *Caesar*, -aris: Zesar.

¹⁶ *dimitto*, *dimisi*, *dimissum* (3 tr.): bidali, itzuli.

2.- ANALISI MORFOSINTAKTIKOA. Itzuli duzun testuak azpimarratua daukan partearen analisi morfosintaktikoa egin.

a. A testua (Eutropio): *quam* dioenetik bukaeraraino.

b. B testua (Zesar): *Itaque* dioenetik *interirent* dioeneraino.

3.- ELEANIZTASUNA: LATINISMOAK EDO BILAKAERA FONETIKOA. Hautatu bi aukeretako bat (1 puntu):

3.1.- Latinismoak

Aukeran dauzkazun latinismo hauen artetik hautatu esaldi bakoitzak behar duena eta txerta ezazu dagokion esaldian: *alea iacta est, alma mater, carpe diem, grosso modo, honoris causa*.

- Edozein pertsonak berez dituen eskubideak diren horiek uler daiteke _____ direla giza eskubideak.
- _____: zotzak eginak dituzte Selektibitateko proba gaur hasiko duten 4000 ikaslek.
- Poemaren aholkua hau da: _____ —aprobetxatu unea— honen ondoren ez baitago beste mundurik.
- Jaengo Unibertsitateak _____ doktore izendatu du Raphael kantaria, bere merituz artistiko “eztaba daezinengatik” eta nazioartean duen dimentsioagatik.

3.2.- Bilakaera fonetikoa

Idatz ezazu proposatu zaizun latinezko etimo bakoitzak gaztelaniaz zein termino eman duen eta esan zein den dagokion fenomeno fonetikoa:

LATINA	GAZTELANIA	FENOMENO FONETIKOA
1. <i>annum</i>	a.	A. Bokak bat azaltzen da <i>s</i> kontsonante likido baten aurrean.
2. <i>secundum</i>	b.	B. Kontsonante geminatuen palatalizazioa gertatzen da.
3. <i>filiam</i>	c.	C. Bokalen arteko kontsonante ahoskabea ahostuntzen da.
4. <i>scopulum</i>	d.	D. Latinezko <i>f</i> - <i>h</i> - bihurtzen da.

4.- HEZKUNTZA LITERARIOA. Idatzi azalpen testu bat gai hauetako biri buruz (2 puntu; puntu bat galdera bakoitzeko):

- 4.1.- Komedia latinoaren ezaugarriak.
- 4.2.- Epika latinoaren ezaugarriak.
- 4.3.- Virgilio. *Eneida*.
- 4.4.- Ovidio. *Metamorfosiak*.